

Kolme itsenäisyyspäivää Afrikassa

Oulun yliopiston Ympäristörakentajakilta ry:n ulkomaan ekskursio 28.11.–17.12.2003
Tansania ja Kenia. Oteita ekskursiopäivistä.

Mari-Leena Kairivaara

28.11. Lähtö

Kolmetoista – ei mikään onnenluku. Ympäristörakentajakillan ekskursiolle oli lähdössä 12 ympäristötekniikan opiskelijaa sekä vesitekniikan professori. Matkan suunnittelusta olimme vastanneet porukalla, jonka johtajana oli killan ekskursioita ennenkin luottanut **Virve Hakkarainen**.

Lensimme perjantai-iltapäivällä Amsterdamiin. Totuttelimme odottamiseen jo Euroopan puolella, sillä jatkolento Nairobiin oli myöhässä. Kenia Airwaysin koneessa oli loistovarustus: henkilökohtaisia tv-ruuduista kuumiin käsienspesulinoihin. Siitä ei voinut arvata matkan määränpäättää.

29.11. Päivä Nairobissa

Aamulla laskeudimme Nairobin lentokentälle. Vastassa meitä oli agentti, joka oli järjestänyt kuljetukset Keniassa. Lähdimme kentältä suoraan ensimmäiseen vierailukohteeseen. Green Belt Movement eli GBM on kenialainen ympäristö- ja hyvinvointiorganisaatio, joka keskittyy ympäristön suojelemaan ja yhteiskunnalliseen tiedottamiseen. He kouluttivat paikallisia esimerkiksi erilaisissa viljely-, puhtaus- ja ympäristöasioiden koulutuksen avulla he osaltaan parantivat vähentämään yhden Kenian pahimman ongelman, AIDSin, leviämistä. Mielenkiintoinen tutustumiskohde. Söimme maukasta ruokaakin.

Agentti kutsui meidät illaksi kotiin. Saimme tutustua keskimääräistä paljon vauraampaan kotiin ja nauttia hyvästä tarjoulusta. Teimme tuttavuutta myös pihapiirissä asuvien talon yläpuolella asuvien – lehmien kanssa.

30.11. Paikallisella bussilla Tansaniaan

Aurinko nousi kuudelta, joten siitä alkoi päivä. Saimme tottua alusta asti aikaisiin herätyksiin. Meillä oli paikat minibussiin, jolla matkustimme 300 kilometrin matkan Pohjois-Tansaniaan. Alkurituaaleihin eli matkalaukkujen pakkaamiseen katolle kului vain tunti. Eilispäivän aikana näki, että kenialainen bussi ei ole täynnä, jos siellä ei ole vähintään 20 ylimääräistä matkustajaa. Agentti oli tainnut maksaa meidän paikoista enemmän, sillä ylimääräisiä matkustajia ei bussiin otettu.

Rajalla virkailija keräsi passit, rokotuskortit, viisumimaksut (25 dollaria) ja vei ne tavanomaisesti takahuoneeseen. Laukkujen tarkistamisen jälkeen saimme viisumit ja matka kohti Arushaa jatkui. Päätöspäivä meidät nautti taas uudet kuskit.

1.12. Leijonia ja seeproja Ngorongorossa

Ajoimme pariaksi päiväksi safarille Ngorongoron suojeleluuelle, kraaterin pohjalle. Majoituimme

teltoissa yleisellä Simba-leirintäalueella (leijona swahiliksi). Kuskit olivat kertoneet kylmistä öistä. Mukana oli vaatetta ja makuupussit. Digitaalimittari näytti kylmimmillään ensimmäisenä yönä +17 ja toisena +14 astetta. Se siitä pakkasäästä.

Leirintäalueen nimestä huolimatta emme ”saaneet” leijonaa yöllä vieraaksemme. Eväitä ei kuitenkaan saanut säilyttää teltoissa – turvallisuussyistä.

Safarilla tuli otettua kuvia muun muassa tien vieressä nukkuvista leijonista, kesyistä seeproista, yksinäisistä elefanteista ja mutakylpyä harrastavista virtahevoista. Katseltavaa ja ihmeteltävää olisi ollut kauemmaksikin aikaa kuin pariaksi päiväksi.

3.12. Tanzaniitti-kaivoksessa

AFGEMin kaivoksessa puolen tunnin ajomatkan päässä Arushasta louhittiin tanzaniittia, paikallista sinivihreää korukiveä. Työolot olivat ankeat, kuten yleensäkin kaivoksessa. Meille esiteltiin koko kaivoksen toiminta, erottelu- ja puhdistusprosessi, laboratorio sekä vesi- ja ympäristöjärjestelmät.

Laboratoriossa työskenteli noin 20–40-vuotiaita naisia ja miehiä. He lajittelevat pieniä kiviä koon, painon, värisävyn ja muotojen perusteella. Työ oli todella tarkkaa käsityötä. Kaksi laboratorio esimiestä, useat pelit ja viereiset työntekijät vastasivat valvonnasta. Korukiven arvokkuuden takia pientäkään palaa ei saanut joutua hukkaan. 12-tuntinen työpäivä ja kuusipäiväinen työviikko herättivät meissä kummastelua ja närkästystä.

AFGEM oli rakentanut tehtaan viereen alueen, jossa oli paikallisiin kyltiin verrattuna loisto-olavat. Siellä oli kirkko, koulu, pesupaikat, kaivo ja puhdas vesi. Tällä osaltaan ”korvattiin” työntekijöiden raskaita oloja tehtaassa.

5.12. Kutsu itsenäisyyspäivän vastaanotolle

Kävimme Pangani Fallsin vesivoimalaitoksessa Holessa, lähellä Tangaa. Portit aukesivat vasta haettuamme pääkonttorista henkilökohtaisen luvan vierailulle. Syvällä kalli-

Yövyimme safarilla yleisellä Simba-leirintäalueella. Yöllä ei kannattanut kuunnella muuta kuin telttaveren kuorsautta. Pojat näkivät illalla hyeenan puun alla.

on sisällä oleva laitos oli nykyaikainen, osittain myös suomalaista osaamista ja tekniikkaa. Laitos oli tarkoin vartioitu. Kameramme kerättiin talteen vierailun ajaksi.

Illaksi ajoimme rannikolle Dar Es Salaamiin. Siellä liikenneuhkassa, tietenkin, puhkesi autostamme rengas. Ei aututtu kuin rhyttyä vaihtamaan rengasta. Neljä vaaleata nuorta naista keräsikin katseita ja vapaaehtoisia auttajia.

Majoituimme miljoonakaupunki Dar Es Salaamissa Onnelassa, Suomen ulkoministeriön aikonaan rakentamassa vierastalossa. Onnelassa meitä odotti kutsu Tansanian Suomen suurlähettilään järjestämälle itsenäisyyspäivän vastaanotolle. Sinivalkoisissa puutarhahujhissa laulettiin tietenkin Maammlaulelloa ja tarjottiin suomalaisia herkkuja porosta kotijuustoon ja lihapullista karjalanpiirakoihin. Reissan kohokohta monellaakin tapaa.

7.12. Lounaalla savimajassa

Matkasimme Dar Es Salaamista lautalla Gezaulolen kyläluelle. Siellä naiset viljelivät erikoisia sie-

niä, valmistivat Henna-väriä ja valloivat saviruukkuja. Ryhmämme jakautui kolmeen perheeseen syömään.

Lounaalla tarjottiin riisiä, pinaattin näköistä kasvia, kalakastiketta ja ananasta. Sinä päivänä olimme vegetaristeja, sillä kastike ei maistunut. Muuten ruoka oli maukasta. Lounaan ohessa kuulimme kylän taustoista ja kulttuurista.

Illalla Onnelassa lämpeni sauna. Oli mahtava kokemus olla saunassa Afrikassa.

9.–12.12. Sansibarin paratiisi-saari

Saimme Tansanian itsenäisyyspäivänä Sansibarin saarelle, joka sijaitsee Darista hieman pohjoiseen. Saaren yleiskuva oli huomattavasti siistimpi kuin mantereen. Vesi oli erittäin kirkasta ja puhdasta. Saari tunnetaan myös mausteistaan. Maistelimme maustekierroksella kardemummaa, nelikkaa, pippureita, chiliä ja monia muita mausteita.

Mustekaloja ja muita merenantiimia nautittuamme allekirjoittaneella iski raju oksennustauti, joten en päässyt tutustumaan sen perämmin snorklauseen kuin saaren vierailukohteisiinkaan.

13.–16.12. Ei savua ilman jätettä

Kenian itsenäisyyspäivä oli eilen. Myöhästyttiin päivällä. Mombasan osuus oli ekskursiossa lomaa, varsinkin hotelli. Siellä oli täysihotelli, uima-allas ja täyden palvelun allasbaari.

Mombasassa vierailukohteista kiitosta sai ympäristöasiat mallikkaasti hoitanut Wärtsilän dieselvoimalaitos, Kipevu II. Laitos oli monta askelta edellä muista paikallisista voimalaitoksista, varsinkin ympäristöasioissa.

Ehkä mieleenpainuvimman vierailu oli Mombasan uusi, keväällä 2003

valmistunut kaatopaikka. 45 minuutin ajomatkan päästä kaupungista, keskellä kaunista vihertävää luontoa oli alue, joka oli täysin savun peitossa. Koko alue paloi muutaman huonosti suojautuneen työntekijän ”valvonnassa”.

Toivottavasti edes 40 vuoden kuluttua Mombasassa ja yleensäkin Keniassa voidaan nähdä jätteenkäsittelyä ja jätteenpolttolaitoksia käytännössä. Sitä ennen ratkaisevassa asemassa on enemmänkin vajavainen tietotaito kuin raha.

18.12. Kotona taas pakkasessa

Mitä mieltä Keniasta ja Tansaniasta ekskursion jälkeen? Taivaallista ananasta, swahilia, odottelua, pulloitetta vettä, kuoppaisia teitä, coca-colaa, ystävällisiä ihmisiä, Sansibarin saari, safareja, ympäristön pilaantumista, hyeenoja, täyden ahdettuja pakettiautoja, leijonia ja lähes karehdittavaa tyytyväisyyttä elämään.

KENIA

Pääkaupunki: Nairobi
Väkiluku: 31 139 000
Pinta-ala: 582 646
Kielet: swahili, kikuyu, luo, luhia, kalenji
Uskonnot: katolilaisia 22 %, protestantteja 20 %, luonnonsukontoja 12 %, muslimeja 7 %
Elinikäodotus: miehet 47, naiset 48

TANSANIA

Pääkaupunki: Dodoma
Väkiluku: 37 188 000
Pinta-ala: 939 470
Kielet: sukuma, swahili, englantia
Uskonnot: kristittyjä 50 %, muslimeja 32 %, luonnonsukontoja 16 %, hinduja
Elinikäodotus: miehet 51, naiset 53

Tanzaniitin muotoilu AFGEMin laboratoriossa oli tarkkaa käsityötä.

Mari-Leena Kairivaara